

Jana Žitňanská: Politické nástroje stopnúť hazard

*Príspevok odznel na konferencii **Hazard na Dunaji** 24. marca 2010 v Ivanke pri Dunaji
Organizátori konferencie: Kolégium Antona Neuwirtha, Konrad Adenauer Stiftung*

Sú kasína miestom pre zábavu, alebo naopak hniezda kriminality?

O megakasíne, ktoré by malo vyrásť v blízkosti bratislavskej Petržalky, už bolo veľa povedané. Aj napriek tomu, že mnohí, najmä z prostredia developerov či zástupcov investora hovoria, že celá vec sa spolitizovala, ja sa k tejto téme vyjadrujem a chcem vyjadriť najmä ako matka troch detí, Bratislavčanka či obyvateľka Slovenska.

Keď hovoríme o výstavbe tohto centra, v ktorom by podľa investora len nepatrnú časť malo tvoriť kasíno, musíme si povedať, že čo sa týka veľkosti zastavanej plochy, megakasíno naozaj tvorí len malú časť celého projektu. No súdiac podľa vyjadrení zástupcov investora, a tiež zo zmien zákona, ktoré sa v tejto súvislosti narýchlo presadili, kasíno je prvoradé a bez neho padá celá investícia.

Niekoľko by mohol argumentovať, že doposiaľ nemáme s takýmto projektom vlastné skúsenosti, takže o čom hovoríme?

Áno, s takýmto veľkým megakasínom skúsenosti nemáme, majú ich však iné krajiny. Tie skúsenosti vôbec nie sú ružové – a to ani vtedy, ak takéto projekty umiestnili do málo obývaných zón. Toto megakasíno má naopak stáť v bezprostrednej blízkosti najväčšieho mesta na Slovensku.

Navyše, máme skúsenosti s množstvom hracích automatov, ktoré sa nachádzajú roztrúsené po slovenských mestách či dedinách (v roku 2008 ich bolo podľa Ministerstva financií SR 21-tisíc). Tie spôsobili veľa trápenia jednotlivcom, ich rodinám a celej spoločnosti. Pretože tieto automaty tam nie sú na to, aby na nich vyhrávali ľudia, ale aby vyhrávali tí, ktorí ich do krčiem a barov nainštalovali. Už dnes sa na Slovensku odhaduje počet patologických hráčov na 50-tisíc nešťastných ľudských osudov – ak nerátame ich rodiny a zasiahnuté komunity.

A ešte jeden detail, na ktorý sa občas zabúda. Toto megakasíno nebude vyzeráť – ako si možno mnohí predstavujú – ako kasíno z filmov Dannyho parťáci či niektorý z Jamesov Bondov. Nebude to miesto, ktoré bude priťahovať boháčov zo Slovenska alebo iných krajín. Bude to miesto, kam budú chodiť aj a najmä oveľa jednoduchší a menej zámožní ľudia – aby si prílepšili, alebo aby ako chorobní hráči minuli aj to posledné.

Napokon, štatistiky zo sveta hovoria jasne:

- v Kanade 30 % hráčov hazardných hier prišlo o prácu a osobne zbankrotovali, v priemere zanechali za sebou dlhy 150-tisíc dolárov,
- vo Francúzsku sa 20% zadlžených hráčov dopustilo trestného činu krádeže či podvodu,
- Nevada (štát, v ktorom je Las Vegas) má jednu z najvyšších mier kriminality v USA,

- v mestských aglomeráciách, kde majú veľké herne, sa napr. zvýšil počet krádeží motorových vozidiel o 25%

Podľa doterajších skúseností zvýšená kriminalita spojená s kasínami postihuje okolie približne do 70 kilometrov. Čiže doplatia na to ľudia aj v Trnave, Malackách, Galante či vo Viedni. Ide napríklad o krádeže, a keďže asi každý piaty gambler je závislý na psychotropných látkach, darí sa tu obchodu s drogami. V okolí Panónskej cesty nepochybne pribudnú ďalšie prostitútky a podobne.

Riziká spojené s výstavbou a prevádzkou kasín sú známe. Podľa kanadských expertov – ekonóma Ernieto Gossa a profesora práva Edwarda Morsa – otvoriť kasíno je z politického hľadiska výnosné, nie však z ekonomického. A spolu s ďalšími štúdiami tvrdia, že sprievodné javy „hrania“ – závislosti, osobné bankroty, rozpady rodín a podobne – znamenajú pre spoločnosť náklady, ktoré vysoko prevyšujú výnosy.

V roku 2004 publikoval bývalý poradca prezidenta Reagana, ekonóm na univerzite v Illinois Earl L. Grinols kritickú štúdiu, podľa ktorej:

- za 46 dolárov z hry pre štát musí štát na spoločenské dôsledkoch zaplatiť 289 dolárov,
- ročne je to 54 mld. dolárov zo štátneho rozpočtu, čo je polovica z toho, čo štát stoja dôsledky drogovy závislých. Ako sa v štúdiu ďalej uvádza, s nárastom počtu kasín narastá aj štátom vynakladaná suma na likvidáciu negatívnych dôsledkov.

Podľa National Gambling Impact Study Commission (1999) stojí ročne jeden gambler 10.500 dolárov. Profesor Ladouceur zasa udáva údaj 2,5mld dolárov: toľko stojí ročná faktúra za gamblers v kanadskom Quebecu.

Dopady však nie sú len ekonomické. Napríklad dieťa, ktorého rodič sa stane patologickým hráčom, sa k hre dostáva podstatne skôr ako jeho rovesníci. Pritom napríklad čísla z Belgicka hovoria, že mladí začínajú s hazardnými hrami v priemere ako 13 a pol roční a minú v priemere mesačne 33 eur (Centre de recherche et d'information des organisations de consommateurs).

Deti, ktoré vyrastajú v rodine s gamblerom, majú väčšie problémy v škole, častejšie trpia depresiami a majú vyššie sklony k samovraždám. Navyše mnohé sa stávajú tiež patologickými hráčmi.

Aj pre všetky tieto argumenty – a určite som ich nevymenovala všetky (napríklad komplikácie s dopravou) majú obyvatelia nielen spomínanej 70 kilometrovej zóny oprávnené obavy prijať túto investíciu s otvorenou náručou. A to nejde o moralistov, nahnaných z kostolov, ako si niektorí myslia. Ide o ľudí, ktorým nie je jedno, v akom prostredí žijú.